

VERSLAG van de hybride vergadering van de Financiële Audit Commissie van 16 juni 2021

Voorzitter:

Drs. E.H.R. Dinklo

Aanwezig:

Drs. R. Strijk (gedeputeerde)

A.C. Boelhouwer (GroenLinks), mr. B.M.H. de Brey, MBA (VVD), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), R.G.J. Dercksen (PVV), drs. E.H.R. Dinklo (JA21), M.J. de Droog, MSc/RA (D66), M.E.J. Eggermont (SP), mr. N.M. Groen (GroenLinks), drs. J. Germs (50PLUS), V.C. Janssen (VVD), N.A. Krijgsman, MA MSc (PvdA), A.G. van Schie (VVD), W. Wijntjes (CDA), ing. H.I. Wolting (ChristenUnie)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs. T.J. Dorst (commissiegriffier), M. Miltenburg, MA (commissiesecretaris) en E. Pelgrom (Notuleerservice Nederland)

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter opent de vergadering om 9.00 uur en heet de deelnemers aan deze hybride vergadering van harte welkom. Een bijzonder woord van welkom is er voor de gedeputeerde, de heer Strijk, voor accountant mevrouw Koedijk en haar medewerkers, en voor mevrouw Hoenderdos van de Randstedelijke Rekenkamer.

1.2 Vaststellen van de agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.3 Mededelingen

Gedeputeerde Strijk biedt zijn verontschuldiging aan voor het feit dat de planning voor actualisatie van de nota Investeren niet haalbaar is. De nota is het eindproduct van een proces, waarin onder meer wordt gesproken over de herinrichting van de provinciale projectorganisatie. Afstemming met de diverse teams neemt daarbij meer tijd in beslag dan gedacht. Na de vergadering zal de gedeputeerde in overleg met de griffier een nieuwe planning verstrekken, die een vertraging met twee à drie maanden zal laten zien. De termijnagenda wordt daar nog op aangepast.

1.4 Vaststellen verslag Financiële Audit Commissie 19 mei 2021

Het verslag van de FAC van 19 mei 2021 wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.5 Termijnagenda en lijst moties [FAC](#)

De heer De Droog leest dat motie M95 over het uitvoeren van een stresstest bij de begroting is afgedaan. Hij wil weten of daarmee ook voor de komende jaren stresstests bij de begroting geborgd zijn.

De heer De Brey vindt het belangrijk dat de stresstest ook rekening houdt met extremere (rente)scenario's.

Gedeputeerde Strijk zegt dat als afspraak geldt dat de provincie bij elke begroting een stresstest uitvoert. Dat gebeurt niet meer door een extern bureau. In de stresstest worden voldoende extreme scenario's meegenomen, hoewel effecten van een rentewijziging ook kunnen worden vermenigvuldigd door in de test te rekenen met een renteverandering van 1%.

De heer Wijntjes merkt op dat amendement 40A, ingediend en aangenomen bij de vorige begrotingsbehandeling, ook nog vraagt om een nadere analyse van de langetermijnhaalbaarheid van de provinciale begroting en vermogenspositie.

Gedeputeerde Strijk noemt de brief Groeisprong 2040, die recent is verzonden. Daarin schetsen GS de langetermijnontwikkeling van de begroting. Voorstel van GS is om de vijf provinciebrede opgaven uit de brief in de komende maanden met de Staten te bespreken, in de aanloop naar de kadernota 2023.

De termijnagenda en de lijst moties worden voor het overige voor kennisgeving aangenomen.

1.6 Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

2. TER BESPREKING

2.1 Rapportage RRK 'Eindrapport opvolging aanbevelingen 2021'

De voorzitter zegt vooraf dat het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer (RRK) gericht is op de opvolging van aanbevelingen uit 2018. In het rapport adviseert de RRK aan de Staten om GS de opdracht te geven om voortaan alle aanbevelingen van de RRK te monitoren. GS hebben dit advies reeds overgenomen.

Mevrouw Hoenderdos licht toe dat de RRK jaarlijks onderzoek doet naar de opvolging van aanbevelingen van twee jaar daarvoor. Over het hierboven genoemde advies zegt zij dat de RRK adviseert om niet alleen aanbevelingen van nieuwe en lopende onderzoeken te monitoren, maar alle openstaande aanbevelingen. Het is logisch daarbij terug te kijken tot in ieder geval 2018.

De heer De Brey leest bij aanbeveling 1.b over de energietransitie dat de RRK tevreden is over de samenwerking met partners in het netwerk. Hij zou graag zien dat in een vervolgonderzoek door de RRK gekeken wordt naar het effect van burgerparticipatie bij de energietransitie.

De heer Wijntjes is verbaasd over het feit dat het project rondom de Dolderseweg nog niet geheel is afgerond. In principe is het namelijk eenvoudig. Hij vraagt hiervoor een verklaring.

De heer Van den Dikkenberg vraagt waarom punt 8 niet is opgevolgd. Dat betreft interprovinciale afspraken over het labelen van middelen voor de energietransitie.

De heer Eggermont vraagt wat de RRK vindt van de reactie van GS op aanbevelingen 4 en 5 gerelateerd aan de Dolderseweg.

Mevrouw Hoenderdos zegt dat de RRK in 2021 nog ruimte heeft voor twee extra onderzoeken. Een van de voorstellen daarvoor betreft burgerparticipatie bij de RES'en. Op 16 september spreekt de programmaraad zich uit over de keuze uit zes ingediende voorstellen. Bij de aanbeveling over het labelen van geldstromen in het kader van de energietransitie is bedoeld dat deze stromen volledig transparant en navolgbaar moeten zijn. De twaalf provincies zijn hier verschillend mee omgegaan. In IPO-verband is de aanbeveling niet overgenomen. Wat betreft de Dolderseweg hebben GS keuzes gemaakt in de ruimtelijke kwaliteit en de privaat- en publiekrechtelijke borging daarvan. Die keuzes zijn niet altijd goed met PS gedeeld. Daarover heeft de RRK een opmerking gemaakt. De actiemonitor kan dit verbeteren. De RRK beveelt GS aan om een tussentijdse terugkoppeling van de stand van zaken aan de Dolderseweg te geven.

Gedeputeerde Strijk zegt dat GS de aanbeveling overnemen om tot ten minste 2018 terug te kijken bij het monitoren van aanbevelingen. Punten die nu nog openstaan, komen in de monitor Actiemanagement terecht. De vraag over het labelen van middelen in het kader van de energietransitie wordt doorgeleid naar de commissie M&M.

2.2 SV Voortgangsrapportage 2021

De voorzitter zegt dat de voortgangsrapportage slechts technisch besproken wordt. Politieke vragen kunnen in de commissies aan bod komen. Doel van de bespreking is om te bepalen of PS met de opzet van de rapportage uit de voeten kunnen.

De heer Janssen noemt de rapportage bijzonder, vooral vanwege de invloed van de coronacrisis. Hij wil weten of de voortgangsrapportage vanaf nu standaard deel zal uitmaken van de P&C-cyclus. De rapportage is vooral cijfermatig ingestoken en geeft relatief weinig input voor een politiek debat. Opvallend is dat via deze rapportage voor mobiliteitsonderdelen investeringskrediet wordt gevraagd. De VVD zou liever zien dat daarvoor een apart voorstel wordt gedaan.

De heer Wijntjes kan zich vinden in de opzet van de rapportage. Ook hem viel op dat investeringsprojecten in het kader van mobiliteit worden opgevoerd. In totaal gaat het daarbij om investeringen van € 8 miljoen. Dat roept de vraag op of de rapportage technisch neutraal is. Het is beter hiervoor aparte begrotingswijzigingen voor te leggen. Spreker wil ook weten waarom er niet voor gekozen wordt de reserve kapitaalslasten Uithof op te heffen. Daarmee hoeft niet gewacht te worden tot afwikkeling van het project.

De heer Van den Dikkenberg sluit zich aan bij voorgaande sprekers. Hij vindt het opvallend dat carpoolplaatsen gefinancierd worden uit het investeringskrediet voor provinciale wegen. Dat is een beleidsmatige keuze, en zo zijn er in de rapportage meer te vinden. Het is logischer dergelijke beleidsmatige keuzes die betrekking hebben op het volgende jaar voor te leggen bij de kadernota.

De heer Wolting valt op dat sprake is van een forse bijstelling ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Dat gebeurde in 2020 ook. Toch bleek in de jaarrekening 2020 uiteindelijk dat veel zaken niet gerealiseerd waren. Het is belangrijk in de voortgangsrapportage ook op te nemen welke voornemens uit de begroting niet tot realisatie komen.

De heer De Droog heeft dezelfde vragen als eerdere sprekers. Hij vraagt naar het verband tussen de rapportage en de kaders uit de motie over het maximeren van de schuifruimte.

De heer Eggermont sluit zich aan bij de opmerkingen van de VVD over de extra investeringen. Hij wil weten wanneer een begrotingswijziging als noodzakelijk wordt aangeduid.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat de voortgangsrapportage in principe eenmalig wordt verstrekt. Volgens de financiële verordening wordt een zomernota verstrekt, te bespreken in oktober, die inhoudelijker van aard is. Dat nu ook een voortgangsrapportage is verstrekt, komt omdat een extra bijstuurmoment is ingebouwd in verband met de coronacrisis. De vraag waarom extra investeringen via de rapportage worden opgevoerd, geleidt de gedeputeerde door naar de commissie M&M. Hij zal zelf bij de bespreking van de rapportage in deze commissie aanwezig zijn. Afhankelijk van die bespreking verstrekken GS alsnog een aanvullend memo. Het laten vrijvallen van de reserve kapitaalslasten is meer dan slechts een technische exercitie. Bovendien is daarvoor dekking nodig. Het laten vrijvallen van een reserve kan daarom beter via de kadernota of de begroting verlopen. De voorspellende waarde van tussentijdse P&C-stukken is op dit moment nog onvoldoende. Daarbij geldt dat zowel overschrijdingen als onderbestedingen zo veel mogelijk voorkomen moeten worden. Om tot verbetering te komen, moet binnen de domeinen kritischer worden doorgevraagd of voornemens gehaald zullen worden. Dat is een cultuurverandering. Een systeemverandering die al is doorgevoerd, is dat vanaf heden gewerkt wordt met harde afsluitingen van de financiële administratie per 31 mei. Dat gebeurde voorheen niet.

De heer Janssen hoopt dat prognoses bij de zomernota vanaf nu scherper zullen worden. Hij benadrukt dat meer scherpte niet alleen gewenst is aan de zijde van de ambtelijke organisatie, maar ook van GS.

De heer Eggermont merkt dat het soms politiek lastig is om op een later moment extra middelen beschikbaar te stellen voor bepaalde doelen, waardoor men de neiging heeft om ruim te begroten.

Gedeputeerde Strijk verwacht dat vanaf nu verbetering zal optreden, onder andere door de meer kritische gesprekken die binnen de organisatie gevoerd worden. Er is al een groter bewustzijn dat geld overhouden even kwalijk is als geld tekortkomen. Bij scherper plannen en begroten in de toekomst hoort ook dat er signalen kunnen komen dat alsnog extra middelen nodig zijn. Ook PS zullen daarmee rekening moeten houden. Veranderingen in het beeld moeten kunnen worden geaccepteerd, mits daar een goede onderbouwing bij is.

2.3 SV Kadernota [2022-2025](#)

De voorzitter geeft aan dat in deze technische bespreking de vraag voorligt of de kadernota aan de wensen voldoet, en of PS op basis daarvan hun taak kunnen uitvoeren.

De heer Janssen waardeert het dat de kadernota een vooruitblik op de komende jaren verstrekt, conform het verzoek van PS. Er zijn immers ontwikkelingen die om een afweging vragen die verder reikt dan de jaarlijkse begroting. Een langetermijnblik op de saldireserve en de vermogenspositie van de provincie – ook een verzoek van PS – is echter nog niet verstrekt. De VVD is benieuwd hoe de brief Groeispromg zich verhoudt tot de kadernota. Bij de kadernota presenteren GS drie dekkingsvoorstellen. De VVD vindt de keuze daarin wat beperkt, omdat ze alle neerkomen op een dekking uit reserves dan wel belastingen. Bij de drie keuzes is een politiek debat vrijwel niet mogelijk.

De heer Van den Dikkenberg sluit zich grotendeels aan bij de voorgaande spreker. Hij vond de kadernota goed leesbaar en geschikt voor politieke oordeelsvorming. Wel vindt hij dat keuzes in de nota zeer beperkt zijn toegelicht. Als voorbeeld noemt hij de voorgestelde 3 fte extra voor uitvoering van het BWP. Ook is onduidelijk wat de implicaties van voorgestelde investeringen zijn voor de financiële houdbaarheid op de lange termijn.

De heer De Droog vond de kadernota eveneens prettig leesbaar. Wel vond hij de grafische weergave van de P&C-cyclus in paragraaf 1.7 wat verwarrend. D66 zou het waarderen als een samenvattend overzicht wordt gegeven van alle voorstellen met bijbehorende bedragen of fte's. Dat maakt het makkelijker om voorstellen relatief te beschouwen ten opzichte van het geheel. In aanvulling op de vorige spreker vraagt D66 een toelichting op het verloop van het proces om tot de voorstellen in de kadernota te komen.

Mevrouw Krijgsman sluit zich grotendeels aan bij de woorden van de heer De Droog. PS hebben al Statenbrieven ontvangen waarin dekkingsvoorstellen bij de kadernota werden aangekondigd. Zij vindt deze voorstellen nu moeilijk traceerbaar. Bij een aantal posten zijn incidentele middelen gereserveerd, terwijl al bekend is dat ze structureel worden. De PvdA vraagt of dat de beste weg is.

De heer Wolting zou in de kadernota graag terugzien hoe in 2022 wordt omgegaan met indexatie van kosten.

De heer Wijntjes is het eens met de opmerking dat de kadernota zeer helder is. Ook waardeert hij het dat de kadernota zich richt op 2022 en de twee jaren daarna. In de kadernota mist hij inzicht in de verwachte investeringen, bijvoorbeeld op het gebied van wegen en ov. Dat inzicht kan leiden tot een helder investeringskader voor de begroting van 2022.

In tegenstelling tot de VVD waardeert de heer Eggermont de drie varianten bij het dekkingsvoorstel. Ze vormen een mooi uitgangspunt voor een politieke discussie. PS kunnen altijd zelf alternatieven aandragen.

De heer Germ vindt de kadernota goed leesbaar. Hij sluit zich aan bij het verzoek van de heer De Droog om een overzicht van fte's en verdere materiële kosten.

Mevrouw Groen vindt dat PS veel van GS vragen, zoals een nauwkeurige voorspelling voor meerdere jaren, inzicht in verwachte spaarsaldi en tussentijdse verantwoordingen. Zij wil weten hoe die wensen van de Staten zich verhouden tot de beoogde cultuurverandering en een aantal grote opgaven waar de provincie voor staat.

Gedeputeerde Strijk noemt de kadernota de opmaat naar de begroting. De begroting wordt zo opgesteld dat alle verplichtingen die in de kadernota zijn opgenomen, gefinancierd kunnen worden. De brief Groeisprong blijkt echter verder. De ambities daarin kunnen niet vanuit de begroting betaald worden. Daarvoor moeten keuzes gemaakt worden of nieuwe middelen gevonden worden. De brief Groeisprong geeft wellicht nog beperkt inzicht in de komende jaren, maar is al een grote verbetering ten opzichte van de vooruitblik die een aantal jaren geleden vanuit de provincie mogelijk was. In aanvulling op de drie dekkingsvarianten kunnen GS er ook voor kiezen bepaalde beleidsdoelen uit de kadernota te schrappen. Dat voorstel hebben GS niet gedaan, omdat ze vinden dat alle voorstellen passend zijn bij de Omgevingsvisie. PS kunnen hierover een nader politiek debat voeren. GS hebben samen met het CMT uitgebreide besprekingen gevoerd die ten grondslag liggen aan de keuzes die in de kadernota gemaakt zijn. Niet al deze achtergronden zijn in de tekst terechtgekomen, ook omdat de kadernota daarmee zeer veel omvangrijker zou worden. Indien gewenst is meer duiding mogelijk, onder andere door in de commissies een inhoudelijke toelichting van de portefeuillehouders te vragen. De gedeputeerde neemt de suggestie mee om bij de kadernota meer inzicht te geven in meerjareninvesteringsplannen. Dergelijke overzichten horen bij de begroting, maar een actualisering daarvan wordt in het vervolg ook bij de kadernota gevoegd. De grafische weergave bij paragraaf 1.7 geeft de P&C-stukken weer die gedurende het kalenderjaar 2021 verschijnen. Dat zal worden verhelderd. Bij de volgende kadernota zal per programma een overzicht worden opgenomen van alle lasten en fte's. In de financiële verordening is gedefinieerd wanneer lasten incidenteel, meerjarig incidenteel of structureel zijn. Meerjarig incidenteel betekent dat er nog een politiek beïnvloedingsmoment is waarop uitgaven kunnen worden gestopt of doorgezet. Bij structurele uitgaven is die mogelijkheid er niet. Bij de kadernota worden ook de indexcijfers vastgesteld. In de bouw stijgt de indexatie door krapte in de markt boven het CPI uit. Die kwestie komt aan bod bij de begrotingsbehandeling. Ook wordt nog beleid voor indexering opgesteld. Het is een uitdaging voor PS om te blijven sturen op hoofdlijnen zonder zich te verliezen in details, al geldt ook dat alle details tezamen het algehele beeld vormen. De gedeputeerde denkt dat een debat over de brief Groeisprong in ieder geval van grote politieke waarde is.

De heer Janssen is blij met de brief Groeisprong en met het feit dat de provincie steeds beter in staat is de lange termijn te overzien. De VVD vindt het belangrijk dat GS reëel kijken naar de verhouding tussen incidentele en structurele uitgaven. Bijna alle beleidswensen lijken nu als incidenteel te zijn aangemerkt.

De heer Wolting wil weten of de gedeputeerde in de Begroting 2022 al meerjarige indexering gaat toepassen. Het is belangrijk dat er voor projecten die tot uitvoering komen, voldoende middelen beschikbaar blijven.

De heer Wijntjes is het met de gedeputeerde eens dat de brief Groeisprong van groot belang is. PS moeten zich inderdaad niet te veel met details bemoeien, al geldt dat juist in deze vergadering zaken aan bod zijn gekomen die miljoenen aan middelen kosten.

Mevrouw Groen bedoelde niet te zeggen dat details niet besproken moeten worden, of dat dit debat geen waarde had. Het gaat haar erom dat PS veel eisen stellen op detailgebied. PS moeten daarbij de

meer fundamentele keuzes bij de kadernota en de begroting niet uit het oog verliezen. GroenLinks kijkt uit naar het debat over de brief Groeisprong.

Gedeputeerde Strijk licht nader toe dat in het voorafgaande proces aan alle afdelingen gevraagd is om met een langetermijnplanning inclusief financiële gevolgen te komen. Die voorstellen leidden tot een tweedaagse bespreking van GS met het CMT in de maand april. Een derde van alle voorstellen is daarbij niet gehonoreerd. GS hebben ervoor gekozen niet op te nemen welke voorstellen het niet tot de kadernota hebben gehaald. De brief Groeisprong zal op z'n vroegst effect hebben op de Kadernota 2023, of op de volgende verkiezingsprogramma's. De gedeputeerde vindt de verhouding tussen incidentele en structurele uitgaven in de kadernota realistisch, met € 11,3 miljoen aan structurele en € 8,3 miljoen aan incidentele posten. Voor de stikstofaanpak is € 20 miljoen incidenteel opgenomen, omdat daarover nog veel onduidelijk is. Voor investeringsverplichtingen waarvoor kredieten worden aangevraagd, is dekking in de begroting noodzakelijk, inclusief de verwachte indexatie. Daarnaast zal er als gezegd beleid komen over hoe om te gaan met indexatie bij plannen die verder in de toekomst liggen.

2.4 SV Jaarstukken 2020 en Accountantsverklaring

De accountant, mevrouw Koedijk, kondigt allereerst aan dat bij de jaarstukken een goedkeurend oordeel zal worden afgegeven. De coronacrisis heeft in 2020 veel impact gehad op de organisatie en is ook op diverse plekken in de jaarstukken terug te zien. Aanlevering van de definitieve jaarstukken van 2020 vond precies een maand eerder plaats dan in het voorgaande jaar. In het jaarrekeningproces is er veel verbeterd, al is dat verbeterproces nog niet voltooid. De accountant heeft daarvoor diverse handreikingen gedaan. In de jaarrekening is de conceptafrekening voor de Uithoflijn verwerkt. Een aantal laatste punten moet daar nog aan worden toegevoegd. De accountant kan zich in die afrekening vinden. Het project VRT heeft extra aandacht gekregen, onder andere wat betreft de procescontrols. In de financiële beheersing van het project zijn adequate maatregelen getroffen. Er is een advisory board ingericht voor meer sturing en er zijn duidelijk lessen getrokken uit het verleden. De accountant is positief over de aanpassingen in het jaarverslag. De informatiewaarde ervan is vergroot, onder meer door toevoeging van indicatoren, een stoplichtenmodel en infographics. Europese aanbestedingstrajecten kunnen verder verbeterd worden. Daarin is nu € 2,5 miljoen aan fouten gevonden. Achteraf zijn goede controles ingericht, maar de kunst is fouten eerder in het proces te voorkomen. Vooraf was bij de controle een aantal speerpunten benoemd. Bij het speerpunt projectbeheersing valt op dat kaderstelling en uniformering nog kan worden verbeterd. Ook blijkt dat rapportages waar PS expliciet om hebben gevraagd, goed van kwaliteit zijn, terwijl dat in mindere mate geldt voor terugkoppelingen zonder dergelijke verzoeken. Een tweede speerpunt was de organisatieontwikkeling. De samenhang tussen de verschillende aspecten van het project Basis op orde is sterk verbeterd. Het CMT is nog bezig om boodschappen over waarden en cultuuraspecten beter bij de organisatie te laten landen.

Mevrouw Groen vraagt hoe de accountant naar het volgende jaar kijkt. Ook wil zij weten of de kosten van de accountant binnen het budget zijn gebleven.

De heer De Droog is blij met de tijdige oplevering van de stukken.

Mevrouw Krijgsman dankt de accountant voor de stukken die voorliggen. Ook zij vraagt om een vooruitblik op het volgende jaar en eventuele aandachtspunten voor PS daarbij.

De heer Janssen dankt de accountant voor de heldere rapportage en de toelichting daarop. Veel is verbeterd ten opzichte van het voorgaande jaar. Bij de BEM-stukken is een onrechtmatigheid gemeld in verband met verboden staatssteun. De VVD wil weten of dat nog zal leiden tot bijstelling van de foutenevaluatie. Op de balans loopt de post overlopende passiva op. Deze is hoog in vergelijking met die bij andere provincies. Dit lijkt een geschikt onderwerp voor een diepgaandere analyse volgend jaar.

GS stellen voor om subsidieverplichtingen die betrekking hebben op latere jaren al dit jaar als last op te nemen. De VVD vraagt naar het oordeel van de accountant daarover, en ook hoe dit zich verhoudt tot de verordening die per 2021 geldt en de lijn die de commissie BBV uitzet, namelijk dat subsidies zo veel mogelijk moeten worden verantwoord in het jaar waarin ze besteed worden.

De heer Wijntjes geeft complimenten voor het positieve accountantsrapport en daarmee ook aan de organisatie, via de gedeputeerde. Hij vindt de stukken zeer inzichtelijk. Hij vraagt of de trap binnen het project Uithoflijn was opgenomen in het lumpsumcontract dat de provincie is aangegaan. Met betrekking tot het project Maarsbergen vraagt spreker of bij de verantwoording van kredieten ook rekening gehouden moet worden met bijdragen van derden.

De heer Dercksen weet dat de gemeente Utrecht een accountant speciaal voor de raad heeft aangewezen. Hij vraagt wat mevrouw Koedijk van deze constructie vindt. Spreker is teleurgesteld over de simpele constatering dat de trap bij de Uithoflijn is opgenomen in allonge 2. Hij had daarbij graag meer achtergrond gezien. De gedeputeerde verwees voor meer duidelijkheid eerder al eens naar de jaarrekening, maar die verduidelijking blijft nu uit. Spreker noemt het memo uit 2017 waarin de gemeente Utrecht € 1,7 miljoen beschikbaar stelt voor de trap. Vraag blijft of de provincie aan de trap heeft meebetaald, waarom en op welk moment de trap in allonge 2 terecht is gekomen.

De heer Van den Dikkenberg vraagt naar het oordeel van de accountant over de kwaliteit van de interne controles en de prognosekracht van onder meer de liquiditeitsprognose. Spreker wil weten of en hoelang de accountant bij vergaderingen van de FAC aanwezig blijft. De stand van zaken bij het project Maarsbergen is niet geheel inzichtelijk, omdat de werkelijke bestedingen vanuit de provincie niet volledig traceerbaar zijn. Hij vraagt of de accountant het met hem eens is dat de informatiewaarde beperkt blijft door de keuze om het project op te splitsen en de gedeeltelijke verschuiving naar bijdragen van derden.

De heer Eggermont vraagt of de afspraken tussen de provincie en de ROM op dit moment voldoende duidelijk zijn.

Mevrouw Koedijk zegt dat het jaarwerkproces nog met de organisatie geëvalueerd zal worden. Naar aanleiding daarvan worden afspraken voor het auditplan voor het volgende jaar gemaakt. De heeft positieve verwachtingen over het controleplan 2021. Het budget van de accountant voor dit jaar zal niet overschreden worden. Volgend jaar zal extra aandacht uitgaan naar de leerpunten uit dit jaar, onder andere wat betreft materieel vast actief. Ook zal nadrukkelijk worden gekeken naar de nieuwe subsidieverordening en eventueel de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording. Een bericht over onrechtmatige staatssteun aan de commissie BEM is de accountant niet bekend.

De heer Dul licht toe dat de post overlopende passiva onder andere hoog is vanwege de post nog te betalen subsidies. In den lande zijn er grote verschillen in de verwerking van subsidielasten. Die ruimte bood de commissie BBV tot nu toe ook, zodat de wijze waarop de provincie Utrecht hiermee is omgegaan, geoorloofd is. Vanaf 2021 wordt regelgeving op dit gebied aangepast, zodat het onderwerp extra aandacht krijgt bij de controle over 2021.

Mevrouw Koedijk zegt over de trap bij de Uithoflijn dat de afrekening daarvan is geschied conform de gemaakte afspraken. De trap is terechtgekomen in de verrekening van de lumpsum. De provincie heeft uiteindelijk meebetaald aan de trap. Bij het project Maarsbergen was een complicerende factor dat in het overzicht kredietbeheersing het kredietbeheer en materieel vast actief door elkaar liepen. Dat is nu gescheiden, zodat het kredietoverzicht inmiddels goed te volgen is.

De heer Dul zegt dat uitgebreid is gekeken naar de administratieve verwerking van de trap bij de Uithoflijn. Vragen over de wijze waarop afspraken daarover tot stand zijn gekomen, zijn voor GS. De

accountant heeft gekeken naar verwerking van die afspraken in de jaarrekeningen van 2018 en 2019, en ook naar betalingen van bedragen op bankrekeningen. Over 2020 is een eindafrekening met de gemeente Utrecht van de Uithoflijn beschikbaar, waarin ook de trap is opgenomen. PS en het college van de gemeente Utrecht hebben bepaalde afspraken gemaakt. De accountant constateert dat deze goed verwerkt zijn in de jaarrekening.

De heer Dercksen merkt op dat de accountant niet heeft uitgezocht hoe de financiële verantwoordelijkheden van de contractpartijen tot stand zijn gekomen.

De heer Dul zegt dat gekeken is of afspraken coherent waren en of ze goed in de jaarrekening zijn verwerkt.

De heer Wijntjes vraagt welke partij voor welk deel van de besteding risicodrager was bij het project Maarsbergen. Dat maakt uit voor de wijze van verantwoording.

Mevrouw Koedijk heeft dat antwoord nu niet paraat. Zij zal hierop terugkomen. De accountant weet dat de gemeente Utrecht werkt met een tweepartnermodel, waarbij één partner van het accountantskantoor vooral beschikbaar is voor de raad en de andere vooral voor de organisatie. Dat geldt bij de provincie Utrecht ook. Zijzelf is er meer voor PS, terwijl de heer Dul zich meer op de organisatie richt. Mevrouw Koedijk is in deze constructie eindverantwoordelijke. Interne controles kunnen voor het volgende jaar worden verbeterd en meer gespreid over het jaar plaatsvinden. Op die manier is bijsturing makkelijker en speelt capaciteit een minder grote rol. Ook de prognosekracht van uitgaven en baten kan beter, al zijn daar al stappen in gezet. Ten tijde van het accountantsrapport was er nog geen afspraak met de ROM over informatievoorziening.

De heer Dul zegt dat 2020 het eerste jaar van de ROM was. In 2021 wordt gekeken hoe de deelneming gewaardeerd is, welke risico's daaraan verbonden zijn en welke afspraken zijn gemaakt.

De heer Janssen vraagt de accountant alsnog kennis te nemen van informatie over mogelijke onrechtmatige staatssteun. Subsidies zijn wellicht conform de richtlijnen verwerkt, maar dat betekent nog niet dat de wijze van verwerken de meest wenselijke was.

De heer Dercksen zegt dat de gemeente Utrecht een onafhankelijk accountant heeft die de raad terzijde staat. Dat is anders dan de werkwijze die de accountant nu beschreef. Hij zou deze vorm nader willen onderzoeken.

Mevrouw Koedijk zal kennisnemen van de brief over mogelijk ongeoorloofde staatssteun. De verwerking van subsidies is conform de verordening en geldende regelgeving geschied. Dat is voor de accountant leidend. Zij is geïnteresseerd in de werkwijze die de gemeente Utrecht hanteert.

Mevrouw Groen geeft ook de gedeputeerde complimenten voor de jaarstukken. GroenLinks kijkt uit naar de inhoudelijke behandeling ervan in de commissies. De accountant vraagt in het accountantsverslag aandacht voor een aantal elementen. Zij vraagt of de gedeputeerde zich in deze punten kan vinden. Het gaat vaak om processen, werkwijzen, sturing, controle en naleving. Inregeling van deze zaken is één, maar continue beheersing is in feite nog belangrijker.

De heer Wijntjes geeft complimenten aan GS en de ambtelijke organisatie voor de kwaliteit van de stukken. Onderuitputting is een punt van zorg. Er prijkt een groot gat tussen de prognose en de gedane investeringen. Spreker merkt op dat de stukken erg omvangrijk zijn. Graag zou hij willen bespreken hoe die omvang beperkt kan worden. Hij waardeert het dat een papieren versie is verstrekt.

Mevrouw Krijgsman geeft complimenten aan de ambtelijke organisatie voor de stukken en de tijdige verstrekking daarvan. Een punt van zorg, ook bij de accountant, is de borging van processen in de organisatie. Sommige processen zijn belegd bij een beperkt aantal mensen, en soms zelfs bij ingehuurd personeel. De PvdA vraagt hoe de gedeputeerde daarnaar kijkt.

De heer Janssen is blij dat tijdiger over de jaarstukken gesproken kan worden. Ook hem valt de grote onderbesteding op. De verantwoording door GS daarbij is erg passief en verklarend van aard. In de stukken staat bijvoorbeeld niet hoe daarop geacteerd is. De VVD waardeert de uitwerking van de brede welvaartsparagraaf. De infographics die in de stukken zijn opgenomen, zijn erg positief van aard. Ze laten niet zien wat in 2021 níet tot stand kwam. De wijze waarop subsidies verwerkt zijn, zal in de commissie BEM nader aan bod komen. De VVD is daarover kritisch.

De heer Van den Dikkenberg waardeert de leesbaarheid van de jaarrekening. Het is goed dat daarin ook aspecten rood gemarkeerd zijn. Sommige groene bolletjes worden helemaal niet verantwoord. Spreker vraagt daar aandacht voor in komende documenten die de stoplichtenmethodiek hanteren.

De heer Eggermont merkt op dat grafische elementen de stukken moeilijk doorzoekbaar maken. Hij geeft de voorkeur aan tekst.

Gedeputeerde Strijk dankt de leden voor hun complimenten. De inhoud van het accountantsrapport is voor hem geen verrassing geweest, mede vanwege prettige tussentijdse besprekingen met de accountant. Dit betekent ook dat hij zich kan vinden in de verbeterpunten. Het is zeer belangrijk dat verbeteringen in processen geborgd zijn. Het aanwijzen van interne ambassadeurs of het organiseren van terugkombijeenkomsten helpt daarbij. Over versterking van de financiële functie verschijnt na de zomer een rapport. Vertragingen in bestedingen hebben gevolgen voor de liquiditeit, reserveonttrekkingen en kapitaalslasten. Daarom moeten te allen tijde kritische vragen gesteld worden over het realistische gehalte van plannings. GS nemen dat zeer serieus. GS hebben niet de bedoeling om via infographics een te rooskleurig beeld te schetsen, maar de gedeputeerde zal hier nog eens naar kijken. Als bij groene bolletjes geen toelichting is gegeven, kan die alsnog aan de portefeuillehouder gevraagd worden. Het BBV vanaf 2021 is helder. De verwerking van subsidies over 2020 is conform het geldende beleid geschied. De vraag hoe allonge 2 rondom de Uithoflijn tot stand gekomen is, is een andere dan de vraag of deze goed verwerkt is in de jaarstukken. Die vraag is nieuw. GS hebben geenszins de bedoeling daarover iets achter te houden. De accountant heeft in ieder geval geconstateerd dat de verwerking conform de afspraken is gebeurd.

De heer Dercksen zal hierover op een ander moment extra vragen stellen.

De heer Janssen geeft als suggestie mee dat GS zelf kunnen opschrijven waar zij leerpunten signaleren. Graag zou hij willen afspreken dat de digitale versie van de jaarrekening leidend wordt. Dat betekent echter dat deze aan alle digitale toegankelijkheidseisen moet voldoen, conform de EU-richtlijn.

Gedeputeerde Strijk neemt de suggestie over het expliciteren van leerpunten mee. Hij constateert dat PS verdeeld zijn over de voorkeur voor een digitale dan wel papieren versie van de jaarstukken. Dat betekent dat hierover een nader gesprek gewenst is. Hoe dan ook kan de digitale versie verder verbeteren. De provinciale visie op digitale dienstverlening is recent vastgesteld.

2.5 Presentatie PwC 'Wijzigingen in BBV t.o.v. huidige [nota Investeren](#)'

De heer Dul geeft een presentatie over wijzigingen in het BBV.

De nieuwe nota Investeren van de provincie staat in het eerste kwartaal van 2022 op de agenda van PS. Relevant daarbij is een aantal wijzigingen in de afgelopen jaren in het BBV. Eind 2019 is een nieuwe

notitie Materiële vaste activa door de commissie BBV uitgebracht, waarin diverse punten uit eerdere losse uitingen bijeen zijn gebracht. De notitie bevat onder meer:

- een hoofdstuk met uitleg voor raads- en Statenleden over het activeren van onderhoud;
- keuzemogelijkheid om nadere regels te stellen in de financiële verordening of elders, zoals in de nota Investeren;
- een specifiek hoofdstuk over onderhoud;
- handreikingen voor de rol van de Staten.

De heer Dul bespreekt vervolgens de belangrijkste wijzigingen in het BBV in de afgelopen jaren, namelijk:

- de verplichting om inzicht te geven in zakelijke rechten;
- een grotere focus op eigendom;
- de verplichting tot het activeren van alle investeringen;
- de verplichting tot het activeren van interne uren voor projecten;
- nadere richtlijnen voor verwerking van software;
- de verplichting om klein en groot onderhoud ten laste te brengen van het resultaat, waarbij voor groot onderhoud een voorziening mogelijk is;
- de verplichting om voor groot onderhoud een beheersplan op te stellen;
- richtlijnen over hoe om te gaan met investeringskredieten;
- een verplichte voorziening bij achterstallig onderhoud met veiligheidsissues of bij kapitaalvernietiging.

Het BBV geeft aan de Staten een aantal keuzemogelijkheden, bijvoorbeeld ten aanzien van het drempelbedrag voor activering, het al dan niet instellen van een voorziening voor groot onderhoud en diverse keuzes ten aanzien van investeringskredieten.

De heer De Droog vraagt hoe het BBV en het beleid rondom circulair inkopen elkaar zullen beïnvloeden, bijvoorbeeld wat betreft restwaarden van activa of de voorziening onderhoud.

De heer Dul zegt dat de invloed van het nieuwe beleid niet volledig te voorspellen is. Het kan een keuze zijn om bij activa restwaarden te gaan hanteren. Het BBV biedt die mogelijkheid. Duurzame inkoop kan ook invloed hebben op onderhoudsbudgetten.

De heer Wolting vraagt wanneer het nieuwe BBV moet zijn ingevoerd.

De heer Dul zegt dat het BBV al in de jaarrekening 2020 moest worden toegepast. Alleen de verplichte voorziening bij achterstallig onderhoud geldt pas vanaf 2021. Het is aan de Staten te bepalen wanneer de nota Activeren geactualiseerd wordt. Daarvoor heeft de commissie BVV geen tijdslijn voorgeschreven.

De heer Eggermont vraagt hoe gekeken moet worden naar vervangingsinvesteringen bij achterstallig onderhoud, en op welke manier wijzigingen daarin invloed hebben op begroting en jaarrekening.

De heer Dul zegt dat altijd inhoudelijk moet worden afgewogen wanneer groot onderhoud wordt gepleegd, dan wel een grote vervangingsinvestering wordt gedaan. Het is mede aan de accountant om te bepalen of een uitgave als onderhoud of juist als investering wordt aangemerkt. De financiële vertaling in de stukken is een afgeleide van de keuzes van de Staten.

Mevrouw Koedijk zegt dat alle keuzes, ook die in de financiële verwerking, onderbouwd zullen moeten worden in onderliggende stukken als inspectierapporten.

De heer Wijntjes denkt dat de provincie op veel punten al voldoet aan adviezen en richtlijnen van de commissie BBV. De provincie heeft voor onderhoud reserves, in plaats van voorzieningen. Hij vraagt of die ook kunnen worden ingezet.

De heer Dul beaamt dit. Als bij onderhoud voor een voorziening wordt gekozen, gelden daarvoor bepaalde eisen. Bij de keuze om onderhoud via de begroting te laten lopen, kan ook een reserve worden aangewend. Het is juist dat de provincie al grotendeels voldoet aan het nieuwe BBV. Wel is er nog een aantal keuzes te maken, onder meer via de nieuwe nota Investeren.

De griffier vraagt of de accountant een advies heeft over de rol die PS het beste kunnen nemen ten aanzien van beleid over investeren.

De heer Dul zegt dat PS nu al op diverse vlakken een rol nemen in beleid over investeren. Wel is meer aandacht nodig voor onderhoud.

De heer Van den Dikkenberg zegt dat de nota Kapitaalgoederen in een andere commissie voorligt. Daarin wordt voorgesteld om slechts 80% van het geraamde bedrag te reserveren voor onderhoud. Hij vraagt wat de accountant daarvan vindt.

De heer Dul zegt dat het bij dergelijke beslissingen belangrijk is om een totaalbeeld te hebben van voorzieningen en reserves, samen met een goed overzicht van kapitaalgoederen, de staat van onderhoud en activering.

Mevrouw Koedijk weet dat sommige gemeenten een vaste afslag op het totaal aan investeringen hanteren, omdat ze uit ervaring weten dat ze nooit 100% daarvan realiseren.

3. TER KENNISNAME STUKKEN

3.1 Memo planning [nota Investeren](#)

De FAC neemt kennis van de memo.

4. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 12.45 uur.